

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

23. de Modo amplificandæ Definitionis. Ac primum de Amplificatione per
synonymiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

silentium efficacissimum est. vnde Moyses (vt notat Zoar. in 14. Exod.) licet corde orare, dicitur clamare, quia silentio tam grandi nihil vehementius.

νεκρῶν ἀνάστασι, χαλῶν βακτηρία, βασιλευσ μαγελοσπερεται, μοναζόντων δαρο, γυμνη τευόντων σκεπη.

De modo amplificanda definitionis.

Ac primum de amplificacione per synonymiam.

CAVTV XXIII

EX his varios amplificandæ definitionis locos est colligere: Adde & illam, quæ per figuras fieri solet amplificatonem, cuius primus modus est Synonymia, quæ in definitionibus per similitudinem vtitissima est, & cum Anonomasia, seu pronunciarione percommodè temperatur. Tale est illud Cicero nis pro Milone, vbi curiam describit templum sanctitatis, amplitudinis, meatus, consilij publici, caput vrbis, aram sociorum, portum omnium gentium, sedem ab vniuerso populo Romano concessam vni ordini. Habet hæc definitio ornatum, & pompam, estque ad amplificaciones nata, & à SS. PP. persæpè vsurpata.

Cicero pro Milone.

SS. Patres hoc definiti in di genere vsq.

Ita plerunque definit D. Chrysostr. vt in illis quæ iam protuli, & in istis in quibus crux ab eo describitur. Totius beatitudinis causa, discordiæ amputatio, Pacis firmamentum, Bonorum omnium copiosa largitio, Salutis indicium, Sol iustitiæ, Spes Christianorum, Resurrectio mortuorum, Cæcorum dux, Desperatorum via, Claudorum baculus, Consolatio pauperum, Frænum diuitum, Euerio superborum, Triumphus aduersus daemones, Adolescentum Pædagogus, Nauigantium gubernatrix, Periclitantium portus, Obsessorum murus, Parens orphanorum, Tutrix viduarum, Libertas seruorum, Regum magnificentia, Philosophia Imperatorum, Ecclesiæ fundamentum, Orbis terræ tutela, Cornu Ecclesiæ, Christianorum gladius, Sanctionis documentum, Summa honorum omnium.

S. Ephrem hoc in Cruce.

Hæc ex diuersis homilijs in Cruce. Non dissimilia habet sanctus Ephrem, σαυρος, νεκρογον οπαρον τῷ βασιλειωσ Χριστῷ, Χριστιανῶν ἐλπις,

Eodem laudationis genere, frequenter in B. Virginem vsi sunt SS. Patres, vt D. Laurentius Iustinianus Protopatriarcha Venerus. Maria est porta cæli, paradisi ianna, stella maris, solatium mundi, peccanti refugium, naufraganti portus, auxilium periclitanti, erranti via, desperanti salus, mundi interuentrix, interemptrix peccati, diaboli terrore, & spiritualibus nequitijs pauor, Ipsa est tabernaculum testamenti, arca fœderis, templi propitiatoriū, thronus Dei, virga florida, nubecula leuis, hortus conclusus, signatus fons, porta clausa, columba immaculata, rosa redolens, lilium candens, flos nitens, virgula fumans, oliua virens, vitis fructificans, cupressus se atollens, palma frondens, terebinthus se expandens, cæpus germiuans, terra pullulans. Est etiam ipsa gloriosa aurora surgens, lucifer rutilans, luna pulchrior, sole splendidior, auro purior, gemmis pretiosior, balsamo suauior, margaritis carrior, ne state dulcior, omni harmonia delectabilior. Etiam neruosius aliquanto quam plerique Latinorum, Methodius; à quo Deipara nuncupatur, Η περιχαρη τῷ ἀπειρηχάπῃ, Η ῥίζα τῷ ὄρει τῶν ἄνδρα, Η μήτηρ τῷ πλάσαντῷ, Η τειχὴ τῷ θέροντῷ, Η περιχλὴ τῷ περιέχοντῷ, Η φέρουσα τὸ φέροντα ῥήματι τὰ λαυ Β. Μάρπαντα, Η πόλις τῆς ἐν σαρκὶ ἀνατολῆς τῷ δευσι, Η λαβὴς τῷ καρδαρικῷ ἄνδρα, ὁ βραχὺς κόλπῳ τῷ πάντων κόλπῳ, ὁ πόνκ τῆς ἀρχταλήπῃ δρόσῳ, ὁ τῆς ἐπιθυμίας δαυὶδ ζαοδοκῷ, λάκκῳ τῆς βηθλέμ ἀφ' οὗ πῦμα ἀθανασίας ἐξέβλυσε, τὸ ἰλάσθηριον θεοῦ δεῖς ἐγνήσθῃ ἀνδράποισ ἀνδραπόμορφο, τὸ ἀσπίθον ἐνδυμα ἀναβαλλομῆς φῶς ὡς ἰμάτιον, ἡ δαεισασα τῷ δεῖ τῷ ἀννδεῖ σάρκα ἢν περ σὸκ εἰχει ὑπόχρεων ἐχθα τῶν πάντων δαιωνῶν, δεπανσημῆ εὐσ, παναγιότατον ἔξ ἀξιάρασον τῷ θεῷ ἐν ἰμάτημα.

D. Laurentius Iustinianus de castro conuubio c. 10. De nuntio B. Virginis per synonymiam.

Methodius Martyr, & Episcopus Praclarus.

Maria est incircumscripti circumscriptio, speciosissimi floris radix, Creatoris mater, nutrix omnia nutricentis, omnia continetis complexio, gestatrix eius, qui verbo portat vniuersa. Hæc est per quam carnem ingressus est Deus, Purificans carbonis forceps.

Petrus

præangustus illius sinus qui sinu suo omnia complectitur: in comprehensibilis totis vellus: Bethleemica cisterna, quam velut vitæ refo- cillatricem David desideravit, & ex qua im- mortalitatis poculum immortalibus emana- vit: propitiatorium per quod Deus humanam naturam indutus, mortalibus innotuit, im- pollutum illius indumentum, qui lucis vesti- mento circumfunditur; Deo nullius rei iudi- go carnem mutuata, quam ipse non habe- bat.

Atque, ut hæc definitio ad laudandum, sic etiam ad vituperandum valet, & crebrò in eod- em genere usurpatur: Sic Basilium definit van- nam gloriam: γλυκὴν σκελευτὴν τῷ πνεύματι. κῆ πλῆθος, τὸ ἴδιον τῶν ἡμετέρων ψυχῶν πολέ- μιον, τὸ σῖτα τῶν ἀρετῶν, τὸ μετ' ἡδονῆς τὰ ἡμέ- τερα καλὰ λυγρὸν ὄστρον, τὸ μέλιτι χρώσαντα τῆς οἰκίας ἀπάτης δηλητήριον, καὶ τὰς διαβολαίαις τῶν ἀνδρῶν τὴν ὀλεθρίαν ὄρεγοντα κέλιον. Blandum prædonem opulentia spiritualis, suavem animorum hostem, vermem virtutum, honesta quæque opera cum voluptate depræ- dantem, quæ lethale fraudis poculum melle il- linit, & mentibus hominum fatalem porrigit calicem.

Quò autem sit securior huius definitionis usus, quatuor notanda sunt: Primum, ne nimis longus tractus continetur: qui affectationem habet, & frigidis plerunque metaphoris est obnoxius: Secundum, ut quando ex transla- tionibus hæc definitiones constant, non sint duræ, morosæ, putidæ, violenter accessitæ: Tertium, ut quæ copulantur, affinitatem quã- dam & cognationem habeant, neve desulto- ricè in dissimillima quæque raptim incurra- ramus: Quatum, ut lectissima, quoad fieri possit, ad has exornationes afferantur, eaquæ distributionibus & antithetis, ut ex superio- ribus exemplis patuit, variantur.

De Amplificatione per Definitionem mixtam.

CAPVT XXIV.

Magnam vim habent ad amplificationem huius loci mixtæ definitiones, quales sunt quæ primum per negationem fiunt, dein-

de per assertionem, tertio per contrariorum oppositionem: Ostendo exemplo: Cicero in Pifo- Pisonem, verum Consulem descripturus, quò 2. 23. Pi- sonem hoc nomine indignissimum convin- sum orat- cat, primum ostendit, quid non sit Consul: de- torium defi- inde quid sit ad summum pugnantium confi- niendi ge- ctum facit admodum ornate, sic: (Quid? tu in nus ex Ca- listoribus, in toga, & prætexta esse consula cerane, tum putas? quæ ornamenta etiam in Sexto Clodio te Consule esse voluisti. Huius tu Clodiani canis insignibus consulatum decla- rari putas?) En quid non sit Consulatus: non est toga, prætexta, fasces, & c: lam accipe, quid sit: (Animo consulem esse oportet, consilio, fi- de, gravitate, vigilantia, cura, toto denique manere Consulatus.) Hæc descriptio Consu- lis ab adiunctis.

Tum ingerit pugnam contrariorum. (Ego Consulem esse putem, qui Senatuum esse in re- publ. non putavit: & sine eo consilio Con- sulum numerem, sine quo Romæ ne Reges qui- dem esse poterunt,) & cætera, quæ ille in re- bus gestis Pisonis Consuldis dignitati omninò contraria enumerat. Tandem concludit acriter, & nervosè: [Qui latrones igitur? si quidẽ vos Consules? qui prædones, qui hostes, qui proditores, qui tyranni nominabuntur?] Hæc est artificiosissima definitio, & præclarum imi- tationis exemplar.

De Amplificatione per Contentionem ironicam.

CAPVT XXV.

Alius est amplificandi modus per Contentionem ironicam; cum res ironicè secundū adversariorum mentem definitur ab Oratore: deinde remoto loco, graviter & ornate descri- bitur. Tale est illud Ciceronis pro domo sua ad Pontifices. An tu P. R. esse putas illum qui constat ex ijs qui mercede conducuntur, qui impelluntur ut vim afferant magistratibus, ut obædeant Senatuum, optent quotidie eadem, incendia, rapinas: & sic quis exclamat, O speciem dignitatemque P. Romani quam Reges, quam nationes exteræ, quam gentes ultimæ pertimescant, multitudinem hominum ex ser- vis conductis, factitiosis, ex egentibus con- gregatam?)

Mox seriò definit: (Ille, ille populus est dominus Regum, victor atque Imperator om- nium)